

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četrt leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Sveti Jošt.

Sveti Jošt je priljubljena gora. Nekaterim se je priljubila kot izletna točka, drugim kot znamenita božja pot. Toda za nas krščanske socialiste je Sveti Jošt del nas samih. Sveti Jošt je z zgodovino naše organizacije tako tesno spojen, da nam ne hote pride na misel, če govorimo o našem gibanju ali pa če študiramo delovanje zgraditelja krščanskega socializma pri nas — dr. Kreka. Sv. Jošt je zibelka krščanskega socializma. Ko je umrl dr. Krek, ko so se vladale razdrapanje razmere, ki jih je ustvarila vojna, ko so ljudje še oklevali in iskali smer, v splošni zmešnjavi, je pohitelo tržiško delavstvo k Sv. Joštu, da se spet zbere, ogreje in nastopi. Bil je sklep, da bo vsako leto romalo na to drago goro. Tržiščanom se je pridružilo celokupno krščansko socialistično delavstvo in tako bo romalo vsako leto meseca majnika v cerkev, pod lipe in k znamenitemu in značilnemu znamenju Križanega na Sv. Joštu.

Naravno je, da je prevzela izvedbo tega sklepa najmlajša veja naše organizacije — Krekova mladina. Ima pa tudi največ pravic. V mladini je idealizem neokrnjen, zmisel za požrtvovalno delo še v polni moči, želja biti dober, plemenit, biti pomočnik in reševalec vseh zatiranih bratov v najčistejšem ognju, stremenje, da se med enako mislečimi vzgoji in prikljči iskreno tovarišstvo, najodkritejše; hrepenenje, da bi se med krščansko mislečim delavstvom vpeljal dosledno pokretaštvo, neodjenljivo — mladina s takimi lastnostmi je gotovo poklicana pred vsemi drugimi, da povabi in pokliče vse svoje tovariše na tabor k Svetemu Joštu.

22. majnik 1927.

22. majnik je nudil pestro sliko v okolici Sv. Jošta. Z jutranjima vlakoma od Ljubljane in od Jesenic ter od Tržiča je prihitela glavna četa krščanskih socialistov. Že znana naša delavska godba z Jesenic je ustvarila veselo taborisko razpoloženje in ob njenih veselih zvokih je množica naravnala svoj korak k Sv. Joštu. Bil je naravnost diven pogled na množico delavskih bojnikov, ki se je vila med travniki in polji ter se vedno višje in višje vpenjala proti svojemu cilju. Vsako križišče je pripeljalo nove čete. Od Škofje Loke, iz Selške doline in drugod — vse je hitelo na Sv. Jošt. Točno ob 9 se je pričelo sv. opravilo. Cerkveni govor je imel g. Gabrovšek, tajnik SLS. V lepem in globokem govoru je predložil delavstvu pomen in moč molitve ter kje je prava svoboda, pravo bratstvo, namreč pri Bogu, v izpolnjevanju njegovih postav. Sv. mašo je daroval znani prvobornik med delavskimi vrstami tov. Krašna z Jesenic. Žal pri sv. maši ni mogla igrati godba, kot je bilo napovedano, ker je bila gneča v cerkvi in na koru tolika, da godci sploh niso mogli blizu. Situacijo je rešil splošno pevski zbor iz Zg. Besnice, kateremu izrekamo na tem mestu našo zahvalo.

TABOR.

Po končanem sv. opravilu je pričela množica polniti planinico pred znamenjem in pod lipami. V kratkem času je bila trata natlačena samih zavednih krščanskih socialistov. Pa še ni mogla vseh sprejeti. Skoraj še enkrat tolikšna je bila množica, ki se je postavila na pročelje cerkve, obrnjena proti znamenju. Nekoliko pred deseto uro otvori tabor Predsednik Krekove mladine tov. Franc Kordin. Po končanem pozdravnem govoru predlaga za predsednika zborovanja tov. Marinčka.

Ta pozdravi pred prehodom na dnevni red zborovalce v imenu Delavske zbornice, poudarjajoč velike naloge celokupne delavske institucije, namreč, da se uveljavi v moderni družbi in da postavi

temelje za bodoče delovanje probujajočega se četrtega stanu. Te naloge bo mogla pa izvesti le s pomočjo zavednih članov. Ker služijo taka zborovanja za povzdigo delavske zavesti, pozdravlja to zborovanje Krekove mladine in mu želi uspeha.

Nato poudari vzroke, zakaj se moramo krščanski socialisti zbirati na Svetem Joštu, predvsem, da se navdušimo za oni idealizem in požrtvovalnost, ki je bila najvišja duša dr. Kreka in njegovih borcev in brez katerih ni praktične krščanske družbe.

Po pozdravu vseh prijateljev krščansko socialističnega gibanja poda besedo

tovarišu Francetu Terseglavu.

Ko se je pokazal s svojo orjaško postavo na govorniškem odru, so mu priredili delavci iskren pozdrav, ki se je le težko polegel. Preden je pričel govoriti, je zaigrala godba dr. Krekove delavske himne »Našo pesem«.

Govoril je o pomenu praktičnega krščanskega socializma na način in z besedami, kakor zna le Terseglav in nihče drugi. Ideje so bruhale kakor iz vulkana, množica jih je dobesečno požirala, se navduševala, kipela in pritrjevala. Govor priobčimo v prihodnji »Pravici« dobesečno.

Za tovarišem Terseglavom je pozdravil tabor oblastni poslanec

tovariš Majeršič.

Pozdravi tabor v imenu tržiških krščanskih socialistov. Navdušuje za borbo in požrtvovalnost, ker le to rodi uspehe. Tržiško krščansko socialno delavstvo raste, napreduje in je postalo tako važen činitelj, da ne more iti preko njega niti meščanstvo niti nasprotniki v marksističnem taboru.

Oblastni poslanec tovariš Arneš

pozdravlja taborjane kot oblastni poslanec. Krščanski delavec mora dobiti in zavzeti vsa mesta v javnosti ter se tam neustrašeno boriti, da zadobi delo zopet svojo čast.

Zelo globok vtis je naredil na vse navzoče nastop mladega krekovca,

tovariša Gasserja.

Njegov govor prinašamo v celoti. Zelo simpatično je bil sprejet predsednik Krekove mladine, podružnica Jesenice,

tovariš Joško Rozman.

V lepem govoru je slikal, da more zmagati le značajan in kreposten rod. Za tak rod se borimo mi krekovci.

Nato je nastopil burno pozdravljen naš starosta

tovariš Jože Gostinčar.

Zdel se nam je, da je poslanec dr. Kreka. Kajti on je lahko govoril: Tukaj, pod tem križem nas je učil rajni dr. Krek. Tukaj je zbiral predvsem navdušene intiligente in jih seznanjal s socialnimi vprašanji ter jih prepričeval, da je rešitev slovenskega ljudstva le v krščanskem socializmu. Tega se moramo prav vsi okleniti, če hočemo zmagati.

Tovariš akademik Oven

je pozdravil Krekovo mladino in taborjane v imenu krščansko socialistične akademske organizacije »Borba«. Delavec in krščanski inteligent morata korakati skupaj, roko v roki.

Njegov pozdrav je sprejelo navzoče delavstvo z velikim navdušenjem in zadovoljenjem.

V imenu Jugoslovanske strokovne zveze je pozdravil zborovalce

glavni tajnik tovariš Ivan Gajšek.

Končno sta govorila še g. dr. Ivan Stanovnik in g. Franc Gabrovšek, nakar je predsednik zaključil ta impozanten tabor.

V zaključnih besedah je poudaril, da je minila doba sestankov na Sv. Joštu. Krekova mladina in krščansko delavstvo sploh bo moralo imeti vsako leto meseca majnika na Sv. Joštu, v bližini dr. Krekove univerze svoj bojni tabor, tabor celokupnega krščanskega socializma. Tu bo vsako leto prava mobilizacija, revija naših čet. Pripravili se bomo na boj, v prvi vrsti napram samim sebi, svojim napakam, da se popolnoma izčistimo, pa tudi napram nasprotnikom krščanskega socializma. Sveti Jošt bo vsako leto naša božja pot, da si izkristaliziramo resnične krščanske socialiste v lasten blagor in v blagor vsega slovenskega ljudstva.

Naše zahteve.

(Govor tovariša Albina Gasserja z Jesenic na taboru Krekove mladine na Svetem Joštu.)

Vsak delavec ima pravico do kruha. Delavčev kruh je njegova plača. V službu delavčevemu mora biti obseženo vse, da razvije svojo osebnost. Kajti od plače zavisi razvoj in obstoj delavčevega telesa in izpopolnitev duha. Kdor krade delavcu zaslužek, ga dejansko ubija — telesno in duševno. Zato je ti, ki delavca izkorišča z odtrgovanjem plač, zasebni ubijalec. Delavčev zaslužek delavcu! Zato proč z vsemi činitelji, ki mu ga odtrgavajo. Odtrgujejo mu ga pa sklicevaje se na načela gospodarske svobode. Opravičujejo pa to svoje gospodarstvo z liberalnimi principi. Zato proč s samovoljo v gospodarstvu! Proč z liberalnim kapitalizmom! Gospodarstvu naj bo namen človek, ne mamon. To je gospodarsko načelo krščanstva. S temi gesli mora prodirati delavska stanovska armada. Na nas samih je, da prodre.

Drugo, do česar ima delavec pravico, je zdravje. To pa zavisi, kakor sem že uvodoma omenil, od zaslužka. Čim večji je zaslužek, tem boljša bo tudi hrana. Vsakdo pač dobro ve, da je zaslužek delavca tak, da mora biti delavčeva žena zelo dobra računarica, da s tem denarjem, ki ga zasluži mož, nabavi vse, kar potrebuje za družino. In da hrana, pa kljub temu, da žena gleda na vsak dinar, ni taka, kot bi v resnici morala biti, vsak predobro občuti.

Poleg nezadostne hrane izpodkopava delavčovo zdravje nezdravo stanovanje. Tudi to zavisi od plače. Če je ta zadostna, si more delavec omisliti zdravo in primerno stanovanje. Dogaja se pa tudi, da industrija raste hitreje kot pa naše hiše. Skoro pri vseh večjih podjetjih je pa še ta okoliščina, da je svet daleč naokoli podjetnikova last. Ta pusti zidati na mestu, kjer sam hoče. In tako se največkrat pripeti, da žida v takem kraju, da ti sili voda skozi okno. In ob vsakem večjem dežju mora delavec bežati iz svojega stanovanja.

Končno ima delavec pravico do družabnega ugleda. Najžalostnejše poglavje delavskega stanu je, da je zaničevan zato, ker je delavec. Če kdo, sme biti delavec ponosen na svoj stan. Kajti on v resnici živi od darov, ki jih je ustvaril Bog, in od dela svojih rok. Če delavec zato, ker je delavec, nima ugleda, je znamenje, da je v človeški družbi nekaj skvarjenega, in da je javno mnenje napakno. Javni ugled zavisi od splošnega naziranja v javnosti in dejanskega soodločevanja v važnih zadevah, ki so v zvezi z javnostjo. Res je, da zavisi temeljni ugled vsakega delavca v veliki meri od njega samega. Njegovo krepostno in pravno življenje, njegov neoskrupljen značaj vzbudi tiho spoštovanje. Pripeti se pa včasih tudi to, da ravno zato pride ob družabne pravice, ker si kreposten. Delavec nima ugleda tudi zato, ker nima premoženja. Premoženje pa nima vsled tega, ker noče svojega sotovariša z nepoštenimi sredstvi uničiti. Samo

zato nima ugleda, ker hoče sebe in svojo družino preživljati s poštenim delom.

V kratkem sem omenil tri glavne dolžnosti, do katerih imamo mi delavci ravno tako pravico kakor tisti, ki gledajo na nas kot na kakšen stroj. In tega nam ne priznajo kljub našim težkim borbam. Toda svoje pravice moramo doseči! Dosegli bomo pa to samo takrat, ko bo sleherni delavec organiziran. Z združenimi močmi se da marsikaj doseči. Organizirati se pa moramo edino le pri Jugoslovanski strokovni zvezi, ker ima edino ta organizacija prava načela.

Obenem vabim vse fante, da pristopijo h Krekovi mladini, da se potom te mladinske organizacije pripravljamo na delo, ki nas čaka: da bomo kot zreli možje lahko zagovarjali naša krščanska načela ter jih tudi v javnosti udeleževali. Na ta način bomo dokončali delo, katerega je započel mož, katerega ime izgovarja s spoštovanjem tudi nasprotnik naših idej, in ta mož je dr. Janez Evangelist Krek!

Političen pregled.

DOMA.

V ospredje vseh vprašanj so sedaj prišle volitve. Predvsem je negotovo, ali naj bi se sploh vršile, oziroma, kdaj naj bi se vršile.

Radikali so načelno proti razpustu narodne skupščine in proti razpisu novih volitev. Oni pravijo, da je treba v prvi vrsti rešiti italijansko-jugoslovanski spor, dalje pa, da naj skupščina dela, finančni odbor pa dokonča svoje delo.

Druga vladna skupina, demokrati, pa je za volitve. Zato vsak dan pišejo in govorijo, kdaj naj bi se razpustila skupščina in da bi se naj vršile volitve ali 28. avgusta ali 4., oziroma 11. septembra. Zato hočejo, da bi se vlada izpopolnila z dvema zastopnikoma Slovencev in Hrvatov, ki pa ne bi bila niti poslanca niti sicer aktivna politika. Od Slovencev bi prišel v poštev državni svetnik dr. Sagadin.

Naravno je, da sprito take neenotnosti v vladni koaliciji glede razpusta narodne skupščine in razpisa novih volitev ni mogoče prav nič napovedovati, kaj bo bodočnost prinesla.

Predsednik vlade Velja Vukičević je v ponedeljek ponovno odšel h kralju v Vrhnice. Splošno prepričanje je, da bo to pot prinesel v teh važnih vprašanjih kake končnoveljavne sklepe. Medtem, ko so demokrati odločno za razpust volitev, pa so radikali celo za to, da bi se narodna skupščina sestala in sicer že 10. junija.

Splošno se pričakuje, da se bo koncem tega tedna notranjopolitični položaj razjasnil in da bomo vedeli, ali se bo skupščina sploh sestala, ali pa bo razpuščena in bomo šli na volitve.

Radikali, ki so sicer proti volitvam, se vendar pripravljajo z vso živahnostjo na nje. Podpredsednik radikalne stranke, Aca Stanojević, ki je bil znan Pašičev prijatelj in ki je sedaj na čelu tako zvanе skupine pašičevcev, se posvetuje z zastopniki obeh nasprotnih si radikalnih struj. Pašičevci so mnenja, da se je Stanojeviću njegov spravi poskus posrečil in da je zavlada v radikalni stranki zopet enotnost.

Senzacijo v naši notranji politiki pomenja vest, ki jo je v terek prinesla belgrajska »Pravda«, da bo spor z Italijo končan na ta način, da bo Italija dala pojasnilo, ki naj bi zadovoljilo našo belgrajsko vlado.

To pomenja, da se želja demokratov, da bi se čim prej razpisale volitve, bliža uresničenju. Demokrati niso namreč zadovoljni s tem, da so v vladi, ki se je sestavila na neparlamentaren način. Zato toliko silijo na volitve.

Parlamentarni odbori, in sicer finančni, zakonodajni in anketni imajo seje

naprej. Zakonodajni razpravlja o nekaterih važnih zakonih.

Finančni odbor je izvolil 14 članov državnega odbora. V njem je 9 radikolov, 4 demokrati in 1 član iz opozicije, Franc Smodej. To dejstvo, da je sedanja vladna večina izvolila v ta odbor enega člana iz opozicije, je dalo povod mnogostevilnim kombinacijam, da bo namreč SLS stopila v vlado. Namen državnega odbora je, da skrbi za največje štedenje v državnem gospodarstvu.

Belgrajsko časopisje je prineslo vest, da namerava sedanji prometni minister, general Milosavljević prositi za upokojevanje in nato — kandidirati. Potem bi kot pravilno izvoljeni narodni poslanec še nadalje obdržal prometno ministristvo. Enako mislijo še nekateri drugi generali iti v pokoj in tudi — kandidirati za narodne poslanece.

DRUGOD.

Angleški zakon o strokovnih organizacijah. V angleškem parlamentu se zadnji čas vrše burne debate o novem zakonu o strokovnih organizacijah, s katerim hoče vlada spričo težkega zunanjepolitičnega položaja zavarovati svoje domače ognjišče pred kakim nastopom delavstva, ki težkega udarca ob razpadu lanske stavke še ni pozabilo. Z zakonom hoče vlada preprečiti vsako generalno stavko, vsako simpatijsko stavko, sploh vsak enoten nastop delavstva. Prepovedana je tudi politična stavka (za slučaj vojne!) in pa vsako postavljanje stavkovnih straž. Brez dvoma je na ostrost tega zakona vplival predvsem težek položaj Anglije na Kitajskem in pa vedno se poostrojujoče razmerje s sovjetsko Rusijo. Vlada ni mogla pozabiti, da so na konferenci vsega prometnega delavstva zagrozili s stavko, ako se ne ustavi prevažanje orožja in vojaštva na Kitajsko.

Razmerje med Anglijo in Rusijo je z vsakim dnem bolj napeto. Najmočnejši sovražnik Anglije na Daljnem Vzhodu je Rusija. Tam zna s svojim podpiranjem kitajskih revolucionarnih elementov Angliji popolnoma spodkopati tla. Zato si Anglija prizadeva na vso moč, da dokaže vmešavanje Rusije in III. internacionale v angleške zadeve in tako opraviči svoje ostre nastope proti Rusiji. Pred nekaj tedni se je izvršila v ta namen preiskava v sovjetskem poslanstvu v Pekingu, pretekli teden pa je londonska policija vdrla v prostore ruskega trgovskega zastopstva v Londonu. Baje so izginili važni dokumenti, o katerih je zvedela policija, da se nahajajo v prostorih ruskega zastopstva. Položaj se je toliko poostiril, da je pričakovati vsak čas popolnega preloma med obema državama.

Svetovna gospodarska konferenca v Ženevi je zaključila delo. Zborovanja so se vršila nad tri tedne. Konferenca ni imela namena stvoriti kakih sklepov, ki bi imela izvršilno moč, temveč je skušala samo ugotoviti vzroke gospodarske krize in pot do njih rešitve. Razumljivo je, da mora konferenca beležiti le male uspehe, ker tako različnih pogledov na rešitev tega problema ni mogoče združiti. Danes vsaka država s carinami štiti svoje gospodarstvo, ker bi sicer male države popolnoma podlegle monopolom mednarodnih kartelov. Konference se je udeležila tudi sovjetska delegacija. Reči je treba, da je nastopila ruska delegacija s precejšnjim ugledom. Zahtevali so kot predpogoj za mirne odnose, da preneha vsak gospodarski bojkot napram Rusiji.

Obtinske volitve na Poljskem, ki se vrše te dni na večjih krajih, kažejo, da Pilsudskijev vpliv pada na korist levičarskih skupin.

Davek na telesno delo.

(Z upoštevanjem določb novega finančnega zakona za leto 1927-28.)

Ta davek, ki je v veljavi od 1. aprila 1925, znaša 3.30 Din na vsakih 100 Din zaslužka. Teh 3.30 Din je porazdeljenih takole:

- a) na državni davek in druge državne pribitke odpade 2 Din;
- b) na invalidni davek 0.50 Din;
- c) na izredni drž. pribitek 0.60 Din;
- č) na komorsko doklado 0.20 Din; tedaj skupno 3.30 Din na vsakih 100 Din zaslužka.

Za letni zaslužek je smatrati vse plačilo v gotovini in v naravi za redno delo. Plačilo za delo, opravljeno preko dogo-

vorjenega (navadno osemurnega) delovnega časa ni šteti v davku zavezani zaslužek. Pri deklah in hlapcih, ki delajo čez 8 ur, se obdavčljivi zaslužek pravilno za toliko zmanjša, kolikor delajo čez 8 ur. Plačilo v naravi (hrana, stanovanje, razsvetljava, kurjava itd.) ocenjujejo davčna oblastva po krajevnih razmerah, ga prištevajo zaslužku v gotovini in skupno obdavčijo. Vrednost dogovorjene hrane se mora ceniti z najmanj 240 Din in največ 480 Din mesečno, vrednost stanovanja pa (z eventualno kurjavo in razsvetljavo) z 60 Din najmanj in največ 120 Din mesečno. Delavcem, ki delajo le gotovo letno dobo (kot n. pr. zidarji, ki ne delajo celo leto, ampak le v lepem vremenskem času), se dnevni zaslužek v tej delovni dobi preračuna na celo leto, in to na ta način, da se znesek dnevnega zaslužka pomnoži s številom letnih delavnih dni (300) in je potem tako izračunana vsota smatrati za letni zaslužek.

Kdo je zavezan plačevanju tega davka? Zavezani temu davku so: hišna služinčad, kmetijski dninarji (v kolikor niso samo sezonski in so oproščeni kot razvidno dalje spodaj), dninarji po mestih in trgih (nosarji, čistilci itd.), delavci rokodelskih obrtov in trgovskih obratov (v kolikor niso kot kvalificirani pomočniki po novem finančnem zakonu izločeni in zavezani plačevanju davka na zaslužek privatnih nameščenecv v zmislu čl. 79-VI. finančnega zakona za leto 1927-28), natakarkarji in vse drugo gostilniško in kavarniško osebje, delavci v vseh obratovalnicah in podjetjih, ki opravljajo pretežno fizično delo (po novem finančnem zakonu tedaj tudi delavci državnih podjetij, ki so bili dozdaj oproščeni in so plačevali davek po čl. 5 zakona o odmeri davka za leto 1920-21 v Srbiji in Črni gori, plačujejo z letom 1927 ta telesni davek), vsi tovarniški delavci, gradbeni, transportni itd. Vsi ti pa pod pogojem, da znaša njihov letni zaslužek, izračunan kot spodaj omenjeno, 6000 (prej 5000) Din.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Strokovna zveza rudarjev.

POLOŽAJ RUDARJEV V HUDI JAMI.

Razmere, v katerih živijo naši rudarji, so mnogo bolj žalostne, kakor si predstavljamo naša javnost. Delo v jami je nad vse težko in nezdravo. Danes zasluži kopač na ših 40 Din, kopač-vajenec 35, vozač 30, mlajši pa 25 Din na osemurni ših. Akordno delo se plača od 40 do 90 Din za kopača, kopaški vajenci pa zaslužijo 10 odstotkov manj. Seveda je akordni zaslužek zelo odvisen od posameznih del, ker je premožen različen, je več ali manj trd, ali je tako hud pritisk, da se le z velikim naporom vozi, na kar vpliva tudi mokrota. Ker se pri nas zasipava, je tudi od zasipavanja zaslužek zelo odvisen in različen in se v krajih, kjer se ne dobi dovolj materiala za zasip, da težko zaslužiti primerno plačo. Vozači v mnogih slučajih ne pridejo pri akordu v poštev, priganjajo jih pa z vso močjo k delu in jim groze, da jih bodo odpustili, ako ne bodo zvozili dovolj premoga. Povprečno zaslužijo akordanti kopači največ od 40 do 55 dinarjev na ših. Zgoraj navedeno vsoto zaslužijo le redkokdaj.

Sicer pa je jama pri nas zelo mokra in morajo dostikrat popolnoma premočeni delavci hoditi po dve uri do doma. Tudi nimamo pri nas kopalnice, da bi se lahko rudar omil in preoblekel, kakor je to pri drugih rudnikih, kar ima težke posledice za zdravje rudarjev. Tukaj bi morala poseči vmes »Bratovska skladnica«, ker je njen finančni efekt od zdravstvenih razmer v rudniku zelo odvisen. Priporočati bi bilo, da bi »Delavska zbornica« podvzela potrebne korake pri TPD, da čimprej zgradi v Hudi jami kopalnico, ki je nujno potrebna.

Praznovali smo pri nas ta mesec samo en dan. Naročil za naš premožen je toliko, da se vsem odjemalcem ne more niti ugoditi, kljub temu pa se vznemirja naše trpeče rudarje z glasovi o redukcijah. Mnogokrat se številke javno graja zaradi premale storitve, oziroma »lenuharstva«, kar moramo najstrožje obsojati, ker v ogromni večini slučajev premale storitve niso krivi delavci, ampak okoliščine, da se več ne da storiti.

Črna. Dne 15. maja t. l. so se zbrali naši zavedni rudarji iz Črne na svoj se-

Kdo je oproščen plačevanja tega davka? a) Telesni delavci, ki niso še izpolnili 18. leto starosti; b) oni, ki so že prekoračili 65. leto starosti; c) vsi, ki njihov zaslužek ne doseže letno 6000 Din; č) sezonski kmetijski delavci (dninarji), ki samo semtertja delajo drugod, pa imajo večinoma sami malo posestvo.

Kako se plačuje ta davek? Možni so trije načini. Telesni delavci, ki opravljajo delo neodvisno od gospodarja (sluge, dninarji, ulični prodajalci, čistilci itd.), morajo sami predložiti vsako leto prijave, oblastvo jim odmeri in davek zapade kot drugi neposredni davki vsako četrtletje ena četrtina. — Od telesnih delavcev, ki so uslužbeni v podjetniških, industrijskih, sploh tovarniških podjetjih, v trgovini na debelo, pobira davek delodajalec neposredno pri izplačilu in ga odvede davčnemu uradu. — Vsem drugim odmerja davek davčno oblastvo. Delodajalec mora delavca v treh dneh po sprejemu v službo prijaviti oblastvu, za kar dobi na zahtevo potrdilo. Delodajalec odteguje odmerjeni davek za čas, ko je delavec pri njem v službi, ob izplačilu in ga odvaja davčnemu uradu, ki mora na njegovo zahtevo izstaviti davčno knjižico za delavca, ki se beleži vanjo plačani davek ob izstopu iz službe, ali prehodu v drugo službo. Ta potrdila izdajajo delodajalci lahko tudi v posebnih knjižicah in so vsa taka potrdila kolka prosta.

Vsak delodajalec jamči za plačilo davka svojih delavcev za ves čas, ki ga prebijejo v njegovi službi. Če delavca ne prijavi, ali prijavi manjši kot resnični zaslužek, plača vso razliko delodajalec sam.

Proti pogrešnim izračunanjem davka imajo delavci pravico zahtevati popravek ali povračilo preveč odtegnjenih zneskov, in sicer oni, ki plačajo davek po prijavi, v šestih mesecih od dne, ko so bili obveščeni o odmerjenem davku, oni, ki jim pa delodajalci odtegujejo davek, v šestih mesecih od dne, ko jim je bil davek odmerjen.

stanek in sklenili poživeti tukaj strokovno zvezo rudarjev v smislu sklepov prvomajskega sestanka zaupnikov v Prevaljah. Izvolil se je nov odbor, ki si je nadel nalogo organizirati vse zavedne rudarje v »Strokovni zvezi«, kajti tukajšnje delavstvo, ki je ječalo leta pod rudečim terorjem, je zašlo po službi marksistov na rob propada. Rudar hoče organizacijo, ki bo zanj delala in se borila z močjo, ki ji jo bo dal sam, stvarno, dosledno in pošteno. Tovariši! V slogi in močnj naši strokovni zvezi je naša rešitev in boljša bodočnost. Vsi z nami in v nov uspešen boj!

Zveza tovarniškega delavstva.

Davek na ročno delo. Da nekateri delodajalci še vedno v nasprotju z zakonom in tožadavnimi navodili Delegacije ministristva financ v Ljubljani zaračunavajo davek na ročno delo delavcem, so nam priča pogosta vprašanja in pritožbe od strani delavstva, ki želi, da se to pojasni. Nekateri delodajalci zaračunavajo 3.30 odstotkov, kar je pravilno, samo, da ne bi smeli vselej odračunavati davek od kosmatega zaslužka, ne glede na to, ali se zaslužek glasi na določeni čas dela ali preko tega. Dosedaj se sme zaračunavati davek samo 3.30 Din od 100 Din zaslužka od določenega delovnega časa. V tovarnah pride v poštev samo osemurno delo, ki se sme obdavčiti na zgoraj navedeni način. Vsako nadurno delo je davka prosto. Če delodajalci tega ne vedo, naj prečitajo razglas Delegacije ministristva financ v Ljubljani z dne 12. oktobra 1925, Uradni list št. 95, točka 4, drugi odstavek, ki se glasi dobesedno: Plačilo za delo, ki se opravlja preko dogovorjenega števila ur dnevnega ali nočnega dela, ne spada v osnovo za odmero davka. To se pravi, da je povsod tam, kjer po zakonu o zaslužkih delavcev velja osemurni delovni dan, vse preko tega števila ur opravljeno delo davka prosto. Pri akordnem (pogojenem) delu pa se je treba ravnati po točki 8 navedenega razglaša. — Ker je davek na ročno delo že itak težko breme, zato je nadvse krivično, da ga delodajalci od svoje strani še poostrojujejo. Delavstvo naj strogo pazi na pravilno zaračunavanje davka in naj se za vsak nedostatek pobrigajo najpoprej pri svojem delodajalcu, in če to ne bo

zaleglo, naj se naravnost ali pa potem svoje organizacije pritožijo pri davčni oblasti.

Zveza tobačnega delavstva.

Tobačni vpokojenci in vpokojenke! Naznanjamo vsem članom in članicam, da se bo vršil redni letni občni zbor Strokovnega društva tobačnih vpokojencev in vpokojenk v Ljubljani v četrtek 2. junija ob pol treh popoldne v dvorani Rokodelskega doma. K obilni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor Strokovne zveze tobačnega delavstva v Ljubljani se bo vršil v petek 3. junija po delu ob pol 6 v gostilni pri Ruparju (poleg tobačne tovarne). Občni zbor bo zelo važen, zato opozarjamo na polnoštevilno udeležbo že danes.

URADNIŠKE VDOVE.

Občni zbor Zveze uradniških vdov in sirot v Ljubljani se bo vršil 7. junija ob 3 popoldne v »Krekovi prosveti«, Poljanska cesta. Udeležba dolžnost!

NAROČNIKOM,

ki nam dolgujejo naročnino za april in maj, smo priložili danes položnice. Prosimo, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za en, oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri mesece naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu označeni znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

Koliko imamo v Sloveniji delavstva?

(Konec.)

V prejšnjih številkah smo navedli, koliko je celotno število oseb v Sloveniji, katerih eksistenca je odvisna od dnevnih ali mesečnih plače. Pri tem smo pa navedli pod imenom delavcev in nameščenecv le celotno število, nismo pa označili, v kakšnih strokah so zaposleni. Zaradi točnosti bomo navedli v naslednjem tudi število zaposlenecv v posameznih strokah. Številke v oklepajih značijo ženske osebe.

Delavci na področju OUZD v Ljubljani.

Gospodarstvo in gospodinjstvo 520 (206); keramična stroka 701 (238); kovinarstvo 1197 (550); izdelovanje strojev 204 (14); kemična stroka 1414 (517); elektrika 199 (54); stavbarstvo 1036 (80); grafika 132 (179); tekstilna stroka 706 (1240); papirniška stroka 776 (580); usnjarska stroka 950 (158); lesna industrija in obrt 3913 (343); živilska stroka 698 (476); trgovina 416 (191); transport 516 (19); kamnoseštvo 252 (6); oblačilna stroka 268 (489); ostale stroke 964 (186).

Nameščeneci

na področju OUZD v Ljubljani.

Elektrika 123 (41); keramična stroka 70 (30); državni uradi 383 (242); kovinarstvo 216 (86); kemična stroka 164 (50); grafika 65 (20); usnjarsko 129 (83); tekstilstvo 136 (73); papirnica 160 (66); stavbarstvo 230 (45); samoupravni uradi (OUZD, občine itd.) 366 (178); državna podjetja 73 (33); zobni ateljeji 39 (15); zasebni uradi 241 (476); trgovina in obrt 468 (235); denarni zavodi 250 (90); zavarovalnice 50 (12); časopisje 49 (17); zdravstveni zavodi 27 (17); lekarne-drogerije 40 (25); živilska industrija 96 (39); promet 38 (12); gospodarstvo-poljedelstvo 285 (50); lesna trgovina in industrija 150 (43); oblačilna industrija 27 (11); umetniške stroke 34 (18).

Nameščeneci na področju Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani.

Živilska stroka 69 (140); lekarne in drogerije 21 (13); elektrika 44 (22); lesna industrija in trgovina 39 (34); trgovina 349 (436); denarni zavodi 562 (199); grafika 21 (19); usnjarsko 14 (6); zavarovalnice 144 (76); tekstilna stroka 19 (16); kovinarstvo 62 (72); keramična stroka 6 (3); stavbarstvo 34 (36); kemična industrija 62 (45); promet 36 (22); zasebni uradi 37 (39); časopisje 17 (25); zobotehniki (2); premogokop 45 (25); kamnoseštvo 2; oblačilna stroka 12 (22); samoupravni uradi 9 (18); papirniška industrija 13 (6).

Dopisi.

Tovariše dopisnike prosimo, naj pišejo svoje dopise s črnilom, samo na eni strani papirja in z bolj redko posejanimi vrstami, da se morejo napraviti vmes še eventualne korekture. Z dopisi, kakršne navadno prejemamo, imamo silno veliko dela in ogromno izgubo časa. Ako bodo tovariši dopisniki upoštevali našo prošnjo, bo šlo vse hitreje od rok.

Hudajama. V nedeljo 15. maja je sklicala »Združena strokovna zveza Jugoslavije« pri Sv. Jederti in v Rimskih Toplicah svoja shoda. Oba shoda je obšla na mesto dva govornika. Socialisti, oziroma komunisti bodo gotovo skušali snovati v teh krajih svojo organizacijo, ker imajo par pristašev. Mi se jih ne bojimo in bomo delali stvarno naprej po začetni poti. Samostojni demokratje so se prelevili in so pristopili k Davidovičevi stranki, le nekateri bodo še menda ostali pri SDS. Naše društveno življenje se razvija normalno in beležimo vedno napredek naše Strokovne zveze rudarjev.

Črna-Mežica. Meziški svinčeni rudnik je napovedal 14. maja odpust 30 delavcev in naslednjo perijodo zopet 30, in menda tako naprej. V odpustnicah zagovarja rudnik redukcije s slabim gospodarstvom. Po našem prepričanju slabega gospodarstva niso krivi delavci, pa kljub temu naj nosijo oni posledice. Ali so to uspehi šuštarje bernotovcev? Delavci, spreglejte in se povrnite k stvarnemu delu v močni, pravi strokovni organizaciji: Strokovni zvezi rudarjev!

Tržič. Predsednik skupine SZTD, tov. Franc Kogoj se je poročil 21. maja s tovarišico Marijo Pretnar, delavko pri tvrdki A. Jelenc. Želimo jima obilo sreče! — Dne 21. maja so tržiški mesarji podražili goveje meso za 3 Din pri kg, kar je povzročilo mnogo razburjenja in zabavljanja. — Kakor kažejo vsi znaki, se snuje tudi v Tržiču »napredna fronta«. Organizirati napredno fronto imajo naloge sam g. župan Iv. Lončar. — Dela za popravo ceste proti Bistrici so prevzeli zidarski mojster Varšek, tesarski mojster Stritih in ključavničar Markič. Gospodje okrog SDS bodo s tem gotovo zadovoljni, ker so čakali tako nepotrpežljivo.

Lesce. Dne 22. maja se je poročila prva članica in poštenovalna delavka v skupini Strokovne zveze tovarniškega delavstva v Lescah, tovarišica Marija Zor s tov. Ivanom Justinom. Mnogo sreče!

Jesenice. Ker se je nedavno na javnem shodu jezil neki sodrug nad zavarovanjem v bratovskih skladnicah, da ga klerikalci s svojimi ministri ne postavijo na stabilnejša tla in da se pred vsem dr. Gosarju ne sme ničesar upati, zato je potrebno, da po končani glavni skupščini ugotovimo sledeče: Prvič imajo v glavni skupščini marksisti kot delavska delegacija absolutno moč in tudi po krajevnih skupščinah, kakor tudi, po milosti pravilnika, v upravnih odborih. Drugič marksisti kljub opevanju njihove discipline niti v najnujnejših slučajih ne morejo garantirati za izid glasovanja; tako je n. pr. na seji glavne skupščine glasoval en delegat z delodajalci. Tretjič je državna konferenca o vprašanju našega zavarovanja razumela v celoti naš položaj, samo slovenski delegat — deloma ga je podpiral tudi hrvaški — ne. Vemo, da ti odbori nimajo tiste moči, da bi pravilnik spreminjali, toda delavski delegati morajo biti tako radikalni kot so na shodih in sestankih, da tudi tam ugotovijo to, kar je delavstvu v kvar. Toliko samo tistim socijem, ki bi radi zvalili krivdo na rame drugih. Delavstvo pa vidi, kakšno demagogijo uganjajo marksistični voditelji in da jim je samo za to, da se strelja na »klerikalce«.

Alkohol — neprijatelj delavstva.

Ni naš neprijatelj samo kapitalizem, je tudi neprijatelj, ki ga čisto sami gojimo na svojih prsih kot gada, ki nas mazadnje otruje in upropasti. Ko ga piješ, se ti hlina, saj lepo teče »ko nima kosti«, v začetku se ti ne zdi to nič posebnega, ali kmalu začutiš — gada, ki vključe in gloda tvoje prsi in ne nazadnje tudi tvojo denarnico. Odslej nimaj več lastne volje, popolnoma ti je upadla, glava ti je težka, a denarnica na-

sprotno lahka, in kako bi tudi ne bila: Tvoj zaslužek je že tako majhen, krvavo si ga zaslužil na Bog ve kako trdn način, a na lahek način ga oddaja drugemu tvojemu sovražniku — alkoholu! Pa reci, ako nimam prav! A ti ne trpiš sam! Trpi tvoja družina, oziroma ako je nimaš, bo trpela. Koliko je pri nas gostilen? Na tisoče! Vsi stanovi propadajo, samo o gostilničarju se nikdar ne sliši, da bi propadel; torej je jasno, da mu stvar nese. Torej prijatelj, če si pameten, pusti alkohol; ako zaišeš v gostilno, zahtevaj brezalkoholne pijače, najpametneje pa boš storil, če boš nesel denar, ki si ga dosedaj daroval maliku alkoholu, naravnost v svojo delavsko hranilnico. Tako boš pomagal sebi, svoji družini, podprl boš naše gibanje, ki naj bo, če hoče zmagati, gibanje pametnih, treznih proletarcev — za pravice!

Tedenske novice.

Vsem čitateljem! Z ozirom na mnogobrojna vprašanja članov naših organizacij in naročnikov »Pravice«, na katere tvrdke naj se predvsem obračajo pri nakupu raznih življenjskih potrebščin, izjavljamo, da nabira te dni naš pooblaščenec naročila za inserate pri raznih tvrdkah. V bodočih tednih bodo dobili vsi ti interesenti odgovor v inseratih tvrdki, katere se ne branijo delavskih denarjev. Zato priporočamo nakup vseh potrebščin pri tvrdkah; ki že in ki bodo še inserirale v našem glasilu, ki bodo postregle vsem proti zmernim cenam z dobrim blagom. Zavedati se moramo pri tem: Kdor podpira nas, ga i mi podpirajmo! Toliko v vednost.

Društvo diplomiranih babic. Zadnjič smo poročali o gibanju in stanju babic v inozemstvu. A pri nas? Le en majhen del naših sester je zavednih, katere vedo, da je treba delati, ako hočemo kaj doseči. Vzdrnite se toraj, da ne bo treba svoječasno zastoj trkati pri društvu, nabirajmo pridno za našo samopomoč, da nam bo zagotovljena bodočnost. One, katere se niste pri provizijskem skladu, se nemudoma oglasite in vplačujte, da boste imele za največjo silo svojo prištedeno podporo. Istotako vpošljite nemudoma članarino, da nas tako ne ovirate v delu. Vedite, da društveno delo stane. Odbor je prevzel delo, a stroškov sam ne more nositi. Članice, vzdrnite vaše sosedne tovarišice, katere še niso včlanjene, da se nemudoma priključijo, kajti prej ali slej bodo morale biti včlanjene vse, kot je to že v inozemstvu. — V naši državi je še vedno ta grda razvada, da mora babica izvršiti posel le za majhno, smešno odškodnino. Zato odbor poudarja, da babica nima samo pravice, ampak sveto dolžnost računati predpisani honorar kakor sledi: Najnižji honorar, katerega priznava tudi okrožni urad za svoje delavce in istega tudi izplačuje je Din 225 za devetdnevno oskrbo in porod. Bolje situirani: v mestu 400, na deželi vsaj 225 Din; premožni: v mestu 800, na deželi 400 Din. Pri dvojčkih se ima plačati poldrugji honorar, v navzočnosti zdravnika pa dvojni honorar. Dnevni obiski pred in po rojstvu v mestu in na deželi Din 15, ako je pot daljša, se mora honorar primerno povišati. Nočni obiski v mestu kot na deželi Din 20, ako je pot daljša seveda primerno več. Posebna postrežba: ponoči 75, ponoči in podnevi Din 125, klistire: za ženske 15, za moške 25 Din, pomoč pri operacijah 200 Din. Kilometerski dodatki na deželi 10 Din. Babicam, katerim je bilo objubljeno, da se jih kliče k porodu, a se jih k temu ni pozvalo, imajo pravico do polnega honorarja. Noseči materi se priporoča, da se obrne le na izučene babice in ne na neizkušene vsiljivke-mazačke. S tem, da skrbimo za pravo nego porodnice in novorojenčka, pomagamo našim trpečim materam najbolj s tem, da jim pripomremo do popolnega zdravlja. — Pred kratkim smo zaprosile našega prevzvišenega knezoškofa ljubljanskega kot mariborskega za odpomoč glede mazačk, ker le duhovni pastirji nam v tem pogledu lahko uspešno pomagajo. Člen 19 naših pravil določa: »Babica mora biti navzočna pri detetovem krstu in mora povedati duhovniku ali onemu, ki vodi cerkvene knjige, vse podatke, ki jih zahteva zakon, in vse, kar se tiče rodiljev ali samo matere (če je dete nezakonsko), nadalje svoje ime, priimek in stanovništvo.« Babica mora, ako se naseli v kak drug kraj ali se nanovo nastani, v župnišču pokazati svojo diplo-

mo, s čemur se izkaže, da ima pravico do svojega poklica. Tega so se držali že pred 30 leti. Neki naši odborniki se je pripetel sledeči slučaj: prinesla je otroka h krstu, toda župnik ga ni hotel krstiti, češ, da je ne pozna kot babico, ker se ni pri njem zglasila s svojo diplomom. Morala je prinesiti diplomom, in otrok se je krstil. Torej, če so gg. duhovni pastirji poznali ta zakon pred 30 leti, zakaj se tega ne držijo še danes, ko je za nas babice gmotno stališče itak do skrajnosti težko? (Na prošnjo društva diplomiranih babic je poslala uprava lista vsem babicam, ki še niso naročene, »Pravico«, da morejo slediti delovanju društva. Listu je priložena tudi položnica in prošnjo, da bi naročnino takoj poravnale.)

Papirnati drobiž se vzame iz prometa. Papirnati drobiž po 1 Din, po 50 in po 25 par se potegne iz prometa ter zamenja za kovan drobiž. Zamenjava se ima zaključiti do 30. septembra. Drobiž se bo zamenjal pri finančnih upravah in pri vseh davčnih uradih. S 1. oktobrom izgubi ves papirnati drobiž svojo vrednost. Sicer pa tega drobiža že itak ni več dosti v prometu.

Glad v Hercegovini. Poizvedovanja oblasti so dognala, da gladije v Hercegovini kakih 30.000 do 40.000 oseb, okoli 20 odstotkov nima nobene živine. Najhujše so razmere v gorskih vaseh, toda ravno te so najmanj znane, ker pride tja le redkokdaj kaka orožniška patrulja. Značilno je, da v ljubškem okraju, kjer je glad najhujši, ni niti okrajnega glavarja, temveč je tam samo vršitelj dolžnosti okrajnega glavarja, ki velikega župana o prilikah v njegovem okraju ni pravočasno obvestil. Kot pripovedujejo, stradajo ljudje najbolj v Drežarcih, Vrtih, Jasenjanah, Ravcih, Prigradanih, Zjemlju, Pologu, Blagaju, Zubavici, Kosoru in Bivoljem brdu. Po teh krajih potujejo sedaj delegati Rdečega križa. V Ravcih so našli v neki hiši na otroke, sedeče okoli ugaslega ognišča, ki so jedli listje. Otroci so ostali sami v hiši, brez vsakega grizljaja. Oče in mati sta odšla iskat delo, da bi na ta način dobila vsaj najnujnejša sredstva za prehrano. Zagrebški oblastni odbor je poslal mostarskemu odboru 20 vagonov koruze, da jo razdeli med stradajoče prebivalstvo. Med stradajoče je prispel tudi neki načelnik ministrstva za narodno zdravje, ki se hoče o razmerah na licu mesta prepričati. Če je prišel praznih rok, ne vemo, koliko je bilo s tem stradajočim pomagano.

Za gladijoče v Hercegovini je določil glavni odbor Rdečega križa v Belgradu 170.000 Din.

Žika je dvojnoslada žitna kava iz rži. Dobi se v rdečem zavrtku. Žika je samo ena. Zahtevajte zato izrečno Žiko, da ne bo zamenjave!

200 hiš se sedaj gradi v Zagrebu. Gradbena sezona se dobro razvija. Kaj pa pri nas?

Premog v Sloveniji. V mesecu marcu se je nakopalo v vsej Sloveniji 147.544 ton premoga, v februarju 168.021 ton, v januarju pa 173.108 ton. Vsega skupaj se je nakopalo v prvih treh mesecih letošnjega leta 488.673 ton premoga.

Električna žica ubila otroka. V hiši pokojninskega zavoda v Mariboru je električni tok 220 Voltov ubil 23 mesečno dete trgovca Tipelna. Na nočni omari je bila namreč električna svetilka z oguljeno žico. Ali se je otrok žice dotaknil, ali je padla po nesrečnem naključju sama nanj, ni pojasnjeno.

Skusal se je. 23. maja se je zibal v Ljubljani ob ljubljanski pošteno natreškan 31 letni Franc Pevšak. Sprl se je nekaj z očetom, pa je menil, da je najbolje, če naredi konec. Pred jugoslovansko tiskarno je skočil v precej naraslo ljubljansko. Toda, komaj je začutil vodo, ki je bila mrzla in umazana, se je premislil. Zlezel je na zelen otok sredi struge in gledal ljudi, katerih se je seveda nabralo takoj zelo veliko. Političali so rešilno postajo. Mož pa je postal v vodi zelo zabaven in ko so mu molili lestvo z brega, je ne glede na to, da je imel okoli sebe dosti vode in sam sedel v vodi, korajžno plaval v roko, da bi lestvo bolje »zgrabil«. Toda lesteval ga ni dosegla, poskusili so z vrvo — in hudomušnež si jo je navezal — okoli vratu. Šele po dolgem prigovorjanju so ga »srečno« potegnili na suho, kjer se je otepal kot kak moker cucek in se mu je stražnik bolj nerad približal.

Otrok izdal očeta-vlomilec. V Gančanih v Slovenski krajini so neznani ljudje dvakrat vlomili v klet šolskega vodje.

Prvič se jim je vlom posrečil, pri drugem poskusu pa je vodja vlomilce opazil in oddal nanje par strelcev, nakar so zbežali, ne da bi koga spoznali. Naslednje jutro pa je nek otrok prvega razreda nič hudega sluteč povedal: Nocoj so pa prinesli našega ata vsega krvavega domov. — In dobili so vlomilce.

Katastrofalen požar. V Starem trgu ob Kolpi je izbruhnil v noči na ponedeljek okoli 3 popoldne v hiši trgovca in posestnika požar, ki se je razširil z veliko naglico ter vpepelil 16 poslopij. Devetim gospodarjem je zgorelo prav vse. Zgorel je tudi poštni urad, poštne vrednosti in denar je pa poštarica rešila z življenjsko nevarnostjo. Naslednji dan se je imela vršiti birma, toda ker je nekaterim birmancem zgorela vsa obleka, se je niso mogli udeležiti. Med vsemi je pa najbolj prizadet posestnik Butala, ki je zadolžen in oče deveterih otrok. Škoda znaša več milijonov dinarjev. Prevzvišeni, ki se je takoj podal na kraj nesreče, je ubogo ljudstvo tolažil.

Zopet zločinski požar. 21. maja je izbruhnil opolnoči požar pri posestniku Judežu. Zanetila je zlobna roka. Ker je posestvo na samotni blizu Ihana, pomoč ni takoj prišla. Pa tudi domači so spali in niso slutili velike nevarnosti. Stara mati z dvema otrokoma se je komaj rešila. Zgorelo je vse z živino vred. Poslopje je bilo zažgano na več koncih.

Krekova mladina.

Viničarski mladinski tabor na Zavrču pri Halozah. Dolgo zaželeni dan, da se snide enkrat viničarska kršćansko socialistična mladina Slovenskih in Haloških goric, je prišel. Prihiteh so k nam krekovci od Sv. Miklavža in Ljutomera, da si tudi tukaj v Halozah ustanovimo Krekovo mladino. Zjutraj po rani sv. maši se je vršil sestanek viničarjev, katerim je govoril tov. Košnik ter jih vabil, da dajo svojo mladino v Krekovo mladino. Ob 9 so prišli krekovci od Sv. Miklavža in Ljutomera, katere je sprejel tamburaški zbor in vsa završka mladina. V imenu Zavrčanov jih je v krasnem govoru pozdravil g. župan Rihtarič. Zavrčane pa je od izletnikov pozdravil tov. Mir, predsednik Krekove mladine pri sv. Miklavžu, nakar so se vsi podali z zastavo na čelu v cerkev k službi božji. Pri sv. maši, katero je daroval č. g. kaplan Konrad Jarh in je tudi v svojem cerkvenem govoru pozdravil Krekovo mladino in govoril o nje vzvišeni nalogi, je pel moški zbor Krekove mladine sv. Miklavž skupno z završkim pevskim zborom pod vodstvom g. organista Borovinskega.

Po sv. maši so se podali izletniki v 1 uro oddaljen visoki Gorenjski vrh k podružnici št. Janž, kjer so poleg drugega uživali krasen razgled preko vseh Haloških goric, nakar so se vrnili v Zavrč, kjer se je imel vršiti tabor v stari šoli, pa so bili prostori premajhni in je moralo biti zborovanje pred cerkvijo. Tu se je zbrala velika množica mladine. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen z viharim odobravanjem č. g. kaplan Konrad Jarh. Prepričevalno in navdušeno so govorili tovariši obl. poslanec Peter Rozman, Mir in Košnik. Pevski zbor je zapel na koncu nekaj pesmi, nakar se je krasno uspelo zborovanje zaključiti in smo se razšli.

Zasadili smo prapor krč. soc. pokreta v haloško zemljo. Naj plapolaj, naj se vije preko vseh Haloz in zajame vso mladino v Krekovo mladino. Mi smo na pohodu. Naj živi Krekova mladina!

* * *

Slike s tabora na Sv. Joštu, trije različni posnetki, se dobe pri centrali v Ljubljani. Podružnice naj sporoče, koliko izvodov slik žele, in to v najkrajšem času. Cena komadu 5 Din, ako se bo pa prigrasilo večje število reflektantov, se komad poceni za pol dinarja. Slike so lep spomin na naš sijajno uspeli tabor, zato pričakujemo, da ne bo tovariša in tovarišice, ki si ne bi vzel eno sliko v spomin.

Zavrč. Ustanovni občni zbor naše podružnice se bo vršil 29. maja popoldne ob 3 v stari šoli. Vsi prijatelji iskreno vabljeni.

Trbovlje. V nedeljo 29. maja ob 5 popoldne se bo vršil redni letni občni zbor naše družnice v prostorih skupine strokovne zveze rudarjev. Dnevni red bo kot navadno. Vabijo se vsi tovariši in tovarišice, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Skrb za zdravje.

Kako odpraviš kurja očesa. 1. Obeli in razsekaj nekaj česna v kašo ter ga naveži na kurje oko. Čez nekaj dni odstrani česen obenem s kurjim očesom. — 2. Najenostavnejše sredstvo za odpravo kurjih oči pa je kopel. Umivaj noge vsako jutro in vsak večer v mlačni milni vodi in odtegaj po vsakem umivanju toliko kurjega očesa, kolikor ga moreš odstraniti z nohti. Gorka voda, posebno če ji pričneš nekaj sode, omehča kožnato tvarino kurjega očesa in pomalem jo lahko popolnoma odstraniš. — 3. Prereži debelo rozino, odstrani koščice in naveži rozino na kurje oko tako, da leži prerezana stran na očesu. Če rozino vsak dan premeniš, se kurje oko po treh ali štirih dneh zlahka odstrani.

Vsakovrstni lišaji. Vzemite šmarnične liste, jih stolci in zmešajte s česnom in medom. S tem maži lišaje, se vse spravi stran, kar je grdega na koži. — Ali: Voda ali sok iz vinske trte, ki se počaja iz nje, ko jo obrezujejo, je prav dobro sredstvo za lišaje.

Če se ti dela mrena na očeh. Stopi na vodi, iz kravjega mleka žgani, galuna. S to vodo si zmišvaj oči in zdrav boš. Ali: Kapaj v oči sok rumenih vijolic. Tudi sok iz lanenega semena je prav dober. Tako tudi pelinov sok, zmešan z medom. S tem mazilom maži oči.

Razno.

V 33 urah iz Newyorka v Pariz. 25 letni letalec Lindberg se je dvignil z zrakoplovom v petek v Newyorku in srečno pristal v soboto zvečer v Parizu. Vožnja je trajala 33 ur in pol. Letalec je pričakovalo nad 150.000 oseb in ga navdušeno pozdravljalo. Zrakoplov so mu navdušeni ljudje kar raztrgali — za spomin. Lindberg je bil v aeroplanu popolnoma sam, spremljala ga je edino domača siva mačka. Med vožnjo je užival le kofein in pil vodo. Aparat je zapustil popolnoma svež in čil. — Rezultat: Zapreka je premagana in v par letih bomo potovali v Ameriko silno komodno in hitro — seveda le bogataši, za nas bedne proletarce je to le kisl grozdje.

Za kratek čas.

Ni pravično. V tretjem razredu ljudske šole opazi učitelj, da se dva učenca razgovarjata. Zato odredi, da mora vsaki za kazen napisati stokrat svoje ime in priimek. »Gospod učitelj, to ni pravično!« se pritoži eden od njiju. — »Kako da ne?« vpraša učitelj. — »Zato, ker se piše on Drago Puc, jaz pa Hrabroslav Kozamernik.«

Drzna primera. Pek prinese zemlje. Kuharica: »Danes je skoraj polovica zemelj obžganih!« — Pek: »Meni se

godi, kakor govorniku; njemu tudi vsak govor ne »rata!«

Zmagovalec. Dva meščana ogledujeta v muzeju oddelek, kjer so rimske izkopanine. S posebno pozornostjo ogledujeta kip, kateremu so manjkale roke in noge in na katerem je bil napis »Zmagovalec«. — »Zaboga!« reče eden, »če je ta zmagovalec, kako zgleda potem premaganec.«

Vse do gotove meje. Novoporočenka: Kaj bi storil, dragi mož, če bi jaz sedaj umrla? — Mož: Oh, znorel bi! — Ona: Ali bi se spet poročil? — Mož: To-liko bi pa spet ne bil neumen...

Pomiril ga je. — Jaz bi rad, da bi bila vsak dan nedelja. — To si želi vsak vol! — Ti, nikar me ne žali! — Ali

morda ne? Ob nedeljah mesarji vendar ne koljejo!

Si hoče pomagat. »Tonček, zakaj odtrgaš na koledarju vsak dan po dva lističa?« — »Zato, da bodo preje počitnice!«

Tajnost. Prijateljice med seboj: Za sedaj naj moja zaroka ostane še tajna. Ali se lahko zanesem nate? — Gotovo! gotovo! Jaz sem Milici, Stanki in Slavki že včeraj zabičevala, da naj molče.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1348 Din, za 100 lir 310 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.25 Din, za 100 šilingov 800 dinarjev.

ZDRAVILA ZA LJUDI IN ŽIVALI.

Preizkušene lastne specialitete z natančnimi navodili.

Hočevarjeva Aromatična železnata tinktura. Zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabeleost. 1. stekl. 20 Din. Naročiti in porabiti je 3 stekl. — Lecithin kroglice z železom. Živčna hrana za živčno oslabele, nervozne ter od duševnega in telesnega dela izmučene. Škatla 24 Din. Hočevarjev želodčni prašek. Učinkuje pri želodčnem katarju, t. j. pri tiščanju in bolečinah v želodcu, želodčnem krču, kislem izpahovanju in bljuvanju. Škatla 20 Din. — Protinski cvet. Preizkušeno mazilo zoper revmatizem in trganje. Stekl. 14 Din. — Prsni sok in prsni čaj. Zoper kašelj in bolečine v prsih. Oboje 16 Din. — Migrenol. V 10 min. učinkuje tablete zoper glavobol, trganje in vročico. Cevka z 10 tabl. 15 Din.

ZA DOMAČE ŽIVALI. Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev. Sigurno zdravilo zoper bolezní na prebavilih, ki čisti in odvaja kužne bacile. Pospešuje tek in rejo živali, ter zabrani izbruh rdečice. Zavoje 12 Din, 10 zavojev 100 Din. — Bosulin svetice. Edino zdravilo zoper sramično vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovost krav in telic. Škatla z 12 svečicami 30 Din. — Prodkataralčen prah za konje. Zanesljivo zdravilo zoper konjski kašelj, težko dihanje in izgubo teka. Škatla 20 Din.

Na vsa vpraš. odgovarjam brezplačno! V zalogi vsa druga zdravila! Izdeluje in razpošilja samo:

LEKARNA MR. STANKO HOČEVAR, VRHNIKA ŠTEV. 110.

Čuvajte se ponaredb, zato naročajte naravnost od mene!

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L' Ermitte:

30

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

»Povedal sem vam že... Čakam, da odpotuje gospod Ludovik zopet v Pariz. Nočem doživeti škandala v svoji hiši. Ko bo prišel moj sin nazaj, bo vse to končano... in stal bo pred dovršenim dejstvom.«

»Do katerega trenutka bomo morali torej še obdržati ta... gnoj?«

»Melanija, nič grdih besed: to me zmeraj žali. Prosim raje miru do jutri zvečer ali do ponedeljka zjutraj najkasneje... Moja dobra Melanija, pomisli, da sem stara..., da me ta razburjanja zlomijo... Saj vendar ni težko pri meni služiti!... Nisem zlobna. In ravno jaz se moram nameriti na...«

»...eno Marijo Durand!... Končno sem imela potrpljenje do sedaj... Potrpela bom zavoljo gospe še osemindeset ur... Toda ne več!... Zakaj, gospa ne ve, kako težko je za pošteno ženo biti brez prestanka v stiku s takšnimi bitji!...«

»In njeni ključi...?« vpraša Celestin.

»Oh, treba jih je le vreči na mizo v obednici, kjer je bila njena torbica. Mislila bo, da so padli ven... In potem pa naj misli navsezadnje, kar hoče! Če ji ne bo prav, ji spravim s svojimi pomijami njen puder z obraza.«

»Melanija, lepo vas prosim še enkrat!... Ne veste več, kaj ste mi obljubili!...«

»Da... da... Vem!... Poglejte!... Se že vrača, ta svetohlinka... No, pridite vendar! Ne vem, kako je to, ampak zmeraj jo imam pred očmi...«

Vsi trije pohite k oknu.

Po vijoči stezi sredi zlatorumenega žita je prihajala počasi Marija Durand v svetli obleki z belim klobukom.

Zdaj pa zdaj se je ustavila in trgala plavice, divji mak, ali pa gledala na morje, ki je bilo ta dan pod žarečim solncem veličastneje kod kdaj prej.

Mimo je prišla stara kmetica in poprosila boječa miloščine. Marija je poiskala novce v torbici. Nato je dolgo motrila vilo, kakor da so ji »nevidni« šepetali, da jo od tam opazujejo.

In prestopila je omrežje s solncem v očeh, z nasmehom na ustnih, s cveticami v rokah; in v srcu je nosila po dobri maši skoraj veselo nado, da bo mogla slednjič živeti v miru z ljudmi, kot je pravkar molila v miru z Bogom.

Dvaindvajseto poglavje.

Jutranje veselje te svetle nedelje ni trajalo dolgo.

Najprej neki nemir...

Ko pride Marija v svojo sobo, da bi se preoblekla, ne najde več svojih ključev v torbici, kar jo zelo začudi, zakaj ona pazi na vse in posebno še na svoje ključe. Brž stopi dol in jih zapazi, kako leže na mizi v obednici...

Čudno!...

Drugo, še težje vznemirjenje! Komaj je mladenka v sobi, že jo prime v grlu oster duh po smotki. Noben dvom ni mogoč, neki moški je vdrl v njeno sobo in ondi kadil!...

Marija nima časa, da bi reševala globlje to vprašanje, kajti prišla je ura, da mora pripraviti mizo.

Vseeno se je zabavila to nedeljo, da je pripravila mizo prav lepo. Okrasila jo je, kot jo je krasila nekda na Framboisieri, s poljskimi cveticami, ki jih je natrgala gredoč od maše... namestila zračne šopke marjetic, zlatih, purpelic ter okoli in okoli po belem namiznem prtu posula plavic.

Gospa Hughe ni rekla ničesar... Melanija je prišla pogledat in zamrmrala:

»Hinavka!«

Oba moška sta se nasmehnila cveticam, a posmejala sta se zlasti Mariji:

»Vi ste umetnica, Marija...« je dejal oče.

Ludovik je molčal, toda vzel je eno izmed plavic in jo zataknil v gumbnico svojega suknjica, ne da bi opazil razdražen pogled, s katerim je sledila gospa Hughe ti kretnji, ki lahko ni pomenila ničesar ali pa... veliko več.

Ampak v kuhinji je pekel, kot bi spustil z verige vse zlodje.

Marija plačuje tu račun za tiste nasmehe: zadene na Melanijo, ki je docela spremenjena. Konec je uslužnosti zadnjih dni, konec vseh nadetih videzov, vsega zadrževanja!... Kuharica je obljubila gospej, da se bo premagala, toda zobje jo preveč bole, imajo potrebo, nujno, nepremagljivo potrebo, ... pohot, da se zasade v to mlado srce..., v to meso, ki ni rumeno... Nevzdržno sovraštvo, pogoršana zavist se žurita, da spravita v jok te svetle modre oči, ki niso izstopile ven in niso krvavoprogaste kakor Melanijine.

In ko so tedaj zatvornice odprte, se zažene vse zadržano valovje mrznje napreje. To kosilo v nedeljo dopoldne je bilo gnusno; Marija je dobesečno močila svoj kruh s solzami.

Stoječ pred svojimi lonci se Melanija divje naslaja ob kislih prvencih pojedine svojega maševanja.

»O le vekaj, opica!... solze, ki jih točiš danes, niso nič v primeri s tistimi, ki jih boš pretakala jutri, ko se tvoj opiček odpelje nazaj v Pariz... A, ti si se hotela boriti z Melanijo?... Melanija te stre kot stenico, ki si...«

Marija se je zatekla k večernicam. Vsaj cerkev ji je še ostala... Bila je njeno edino pribežališče, ko že celo v svoji sobi ni bila več varna. Vrnila se je po pešeni obali, nakupila školkj za svojega galeba in za vsak slučaj celo nekaj hrane zase, za slučaj, če bi bilo razpoloženje Melanije takšno, kakršno je bilo dopoldne.

Gospod župnik ji je bil sicer rekel, da naj zapira oči... Žal pa je imela ušesa... in davi je bila mera res prepolna za siroto z dvajseti leti.

Potem pa je bila to nedelja... poletna nedelja... počitniška nedelja na deželi!... Zdelo se ji je, da bi se moralo tudi sovraštvo odpočiti. A senca je še bolj senca ob solnčnih dneh... Sovraštvo je še bolj sovraštvo v nedeljah, ki je dan družine in ljubezni.

Jokala je bila opoldne, jokala je sredi vesele množice, smejočih se otrok, na bregu morja, v katerem se je zrcalilo sinje nebo.

In kot onega večera je ugledala nenadoma Ludovika Hugha, ki je šel na običajen sprehod kot drugi ljudje in prihajal v smeri proti njej.

To pot mu ni skušala več prikriti svojih solza, On je bil očitno ves iz sebe.

»Kaj vam je vendar, moja uboga Marija?«

»To, da sem pri vas neizmerno nesrečna!«

»Pri nas...?«

»Da pri vas...«

»Pa kdo... pa kaj vas dela tako nesrečno?«

»Nočem povedati ničesar več...«

»Papa?... gotovo ne!... Vi ste zelo simpatični... Mama?... Uboga mati... Morate ji odpustiti. V bistvu je tako dobra!... Jaz?... Pa saj veste dobro, da jaz!... Povejte... govorite!... Mogoče Melanija, ta sirovina?... Če je samo ona vzrok, jo stlačim v lonec z govedino! Vržem jo čez prag še danes... Veste... kadar me kaka stvar vsega zgrabi, sem strašen!... Dajte... odgovorite... Morem li kaj storiti za vas?... In zdi se mi, da moram, ko vas pa...«

Ludovik se je ustavil prestrašen nad stavkom, ki mu je butil sunkovito iz srca na ustnice, stavkom, ki si ga ni upal dovršiti...

Sama v tem oglu obrežja sta si gledala mlada človeka naravnost v obraz... iz oči v oči... s stegenjenimi rokami, in ne da bi bila hotela, oba v istem položaju zanosa in bolesti.

Toda beseda, ki je imela biti izgovorjena... ni bila izrečena... blisk, ki je imel posvetiti, se ni pojavil.